

rapportage

dynamisch informatiebeheer en -overdracht

1 inleiding

1.1 Aanleiding

Er is veel informatie over bodem, grondwater en ondergrond aanwezig bij de diverse decentrale overheden en andere organisaties. De omgevingswet maakt dat veel informatie die nu bij provincies aanwezig is, gebruikt moet gaan worden door gemeenten en waterschappen. Vanuit het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO) worden er Informatieproducten opgetuigd die invulling geven (op data- en ICT niveau) aan het delen en verrijken van data en informatie tot producten waar de eindgebruiker iets mee kan. Bijvoorbeeld om een omgevingsvisie op te tuigen of een vergunning te verlenen. Daarnaast gaat het DSO in op de samenwerking tussen het DSO en de overheden. Het DSO gaat niet in op de samenwerking tussen de diverse decentrale overheden sec en de decentrale overheden en andere informatiehouders. Deze partijen hebben echter zowel vanuit de rol van bronhouder als vanuit de rol van initiatiefnemer als vanuit de rol van vergunningverlener veel behoefte aan goede afspraken over samenwerking op het gebied van beheer en overdracht van informatie, niet in de laatste plaats omdat met de inwerkingtreding van de omgevingswet gemeenten en waterschappen taken uit gaan voeren die nu nog bij de provincie liggen waardoor goede overdracht van informatie essentieel is om de werkzaamheden op adequaat niveau uit te voeren.

1.2 Doelstelling

Het doel van dit project is het inzichtelijk krijgen en het beschrijven van de diverse vormen van samenwerking tussen decentrale overheden alsmede tussen decentrale overheden en andere partijen op het gebied van het beheren en overdragen van informatie op het gebied van bodem, grondwater en ondergrond.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 1 worden aanleiding, doelstelling en de positionering van deze rapportage beschreven. In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de gehanteerde werkwijze. In hoofdstuk 3 worden de resultaten beschreven. In hoofdstuk 4 worden de conclusies en aanbevelingen weergegeven.

2 Werkwijze

Conform het plan van aanpak hebben we in een eerste stap inzichtelijk gemaakt wat de benodigde informatie is op het gebied van bodem, grondwater en ondergrond. In eerste instantie hebben we een sessie georganiseerd met de deelnemende partijen te weten de provincie Brabant, de gemeente Eindhoven, De Dommel, ZLTO, de Omgevingsdienst Zuid Oost Brabant aangevuld met het waterschap Aa en Maas en de gemeente Den Bosch. Op basis daarvan hebben we de resultaten, zoals die op hoofdlijn geformuleerd zijn in het plan van aanpak, nader gespecificeerd.

Op basis van deze sessie hebben we een deskstudy uitgevoerd. Hierbij hebben we gekeken naar:

- De toekomstige benodigde data en informatie van de diverse stakeholders (in relatie tot de omgevingswet):
- De op dit moment gebruikte data en informatie van de diverse stakeholders.

Deze resultaten zijn vervolgens in een aantal interviews met Gemeenten, Waterschappen, Omgevingsdiensten, ZLTO en de provincie Brabant getoetst. Hierbij is zowel gekeken naar de beleidsinhoudelijke aspecten alsmede naar de meer data en ICT gerelateerde aspecten.

Op basis daarvan hebben wij vervolgens aangegeven wat de gewenste niveau van informatie overdracht is tussen de diverse decentrale overheden en tussen overheden en andere relevante partijen. Bij deze stap hebben wij ons (in overleg met het consortium gericht op een tweetal casus:

- Bodem- en grondwaterkwaliteit van historische verontreinigingen (de “Wbb” aanvliegroute):
- Bodem- en grondwater in het landelijke gebied (de “vitale bodem” aanvliegroute)

De reden om de focus te leggen bij deze twee casus heeft ermee te maken dat deze casus verreweg het belangrijkste zijn voor de decentrale overheden in relatie tot de (implementatie van) de Omgevingswet. Overige casus kunnen voorkomen maar zijn naar verwachting meer incidenteel.

3 Resultaten

3.1 Algemeen

Hieronder gaan wij in eerste instantie in op de in de toekomst benodigde c.q. gewenste data en informatie op het gebied van bodem, ondergrond en grondwater. Vervolgens gaan wij in op de op dit moment gebruikte data en informatie op het gebied van bodem, ondergrond en grondwater. Op basis daarvan beschrijven wij de delta en hoe daar op efficiënte en effectieve wijze mee om te gaan.

3.2 De toekomstig benodigde data en informatie

Er kunnen verschillende aanvliegroutes gekozen worden om de toekomstige data- en informatiebehoefte in kaart te brengen inzake bodem, ondergrond en grondwater. Wij hebben gekozen om langs twee verschillende lijnen de behoefte in kaart te brengen, te weten:

- De data en informatiebehoefte op basis van inhoudelijk te onderscheiden thema's op het gebied van bodem, ondergrond en grondwater:
- De data- en informatiebehoefte op basis van de door het DSO voorgestelde Informatieproducten op het gebied van bodem, ondergrond en grondwater.

Data en informatie op basis van inhoudelijk te onderscheiden thema's

Bij deze aanvliegroute hebben we de volgende inhoudelijke thema's onderscheiden:

- Bodemkwaliteit
- Delfstoffen en energie
- Ontgroningen
- Geotechniek
- Ruimtegebruik
- Monitoring

Deze thema's zijn gekozen omdat ze inhoudelijk verschillend zijn en omdat er per thema andere wetten en regels gelden. Bij het overzicht gaan we primair uit van een activiteit en wat aan die activiteit ten grondslag ligt. In het verlengde daarvan omschrijven we de initiatiefnemer, het bevoegde gezag, welke procedure van toepassing is in het kader van de omgevingswet en wat de concrete toets is die uitgevoerd dient te worden c.q. welke databestanden nodig zijn. In bijlage 1 (overzicht activiteiten en data bodem, ondergrond en grondwater) staat het betreffende overzicht weergegeven. Opgemerkt dient te worden dat deze lijst een overzicht wil bieden van alle relevante activiteiten die plaats kunnen vinden binnen de omgevingswet in relatie tot bodem, ondergrond en grondwater. Deze lijst is niet uitputtend en is daarnaast (op onderdelen) dynamisch.

Data en informatie op basis van geformuleerde Informatieproducten

Bij deze aanvliegroute hebben we primair gekeken naar de relevante Informatieproducten zoals die door het informatiehuis Bodem en Ondergrond en het informatiehuis Water zijn gedefinieerd. Bij dit overzicht is tevens aangegeven welke databestanden van belang zijn voor het betreffende informatieproduct en wie de bronhouder is van het databestand. In bijlage 2 (overzicht informatieproducten, databestanden en bronhouders) staat een overzicht van de betreffende informatieproducten. Opgemerkt dient te worden dat de bijlage een overzicht biedt van de meest relevante Informatieproducten. In totaal zijn er circa 80 informatieproducten gedefinieerd op het gebied van bodem, ondergrond en grondwater waarbij de meest relevante Informatieproducten (bestaand en nieuw) in de bijlage opgenomen zijn. De relevantie is bepaald aan de hand van of er al

dan niet een wettelijke verplichting aan ten grondslag ligt, of er van uit de decentrale overheden duidelijke behoefte aan is en of een IP op korte dan wel middellange termijn realiseerbaar is.

3.3 De op dit moment gebruikte data en informatie

Bij de op dit moment gebruikte data en informatie over bodem, ondergrond en grondwater kan een duidelijk onderscheid gemaakt worden tussen het stedelijke en het landelijke gebied. Dit komt ten eerste omdat de inhoudelijke problematiek in het landelijke gebied van een andere orde is dan de problematiek in het stedelijke gebied. Ten tweede komt dit doordat de spelers in het stedelijke gebied op onderdelen anders zijn dan in het landelijke gebied. Ten derde is er verschil in wet- en regelgeving in het stedelijk en het landelijke gebied.

Data en informatie in het landelijke gebied

Op dit moment worden er in het landelijke gebied met name de volgende data en informatie verzameld en toegepast zoals weergegeven in tabel 1. Hierbij hebben we niet alleen gekeken naar bodem, ondergrond en grondwater (lichtgroen) maar hebben we ook gekeken naar water in algemene zin (lichtblauw) om daarmee een totaal overzicht te kunnen bieden van de gebruikte data en informatie in het bodem-watersysteem.

Tabel 1: toegepaste data en informatie landelijk gebied

thema	databestand	leverancier
grondwaterkwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> • Chemische grondwaterkwaliteit • Biologische grondwaterkwaliteit 	Provincie, Waterschap Provincie, Waterschap
grondwaterkwantiteit	<ul style="list-style-type: none"> • WKO • Grondwateronttrekkingen • Grondwaterstanden • Kwelkaarten en wegzijgingskaarten • Infiltraties • Stijghoogtes • Stroomsnelheden 	Provincie, Waterschap Provincie, Waterschap Provincie, Waterschap Provincie, Waterschap Provincie, Waterschap Provincie, Waterschap Provincie, Waterschap
bodemkwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> • Chemische bodemkwaliteit • Biologische bodemkwaliteit • Fysische bodemkwaliteit 	Rijk, Provincie, LTO Rijk, Provincie, LTO Rijk, Provincie, LTO
Voormalige stortplaatsen	<ul style="list-style-type: none"> • ligging 	Provincie, gemeente
oppervlaktewaterkwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> • Oppervlaktewaterkwaliteit chemisch • Oppervlaktewaterkwaliteit biologisch 	Rijk, Waterschap Rijk, Waterschap
oppervlaktewaterkwantiteit	<ul style="list-style-type: none"> • Waterstand oppervlaktewater • Debiet oppervlaktewater 	Rijk, Waterschap Rijk, Waterschap
Rioleringen	<ul style="list-style-type: none"> • Debiet • Rioolwaterkwaliteit chemisch • Rioolwaterkwaliteit biologisch 	Waterschap, Gemeente Waterschap, gemeente Waterschap, gemeente
Overstorten	<ul style="list-style-type: none"> • Debiet • Waterkwaliteit overstort chemisch • Waterkwaliteit overstort biologisch 	Waterschap Waterschap Waterschap

Uit de gesprekken is gebleken dat verschillende partijen databestanden en informatie leveren. Binnen de overheid worden deze bestanden doorgaans goed uitgewisseld. De gegevens van de grondwaterkaart Brabant worden bijvoorbeeld veelvuldig gebruikt door waterschappen en ZLTO. Daarnaast worden er ook databestanden ingekocht bijvoorbeeld de neerslagparameters van het KNMI. Ook dit levert doorgaans geen problemen op in termen van toepassen en combineren van data.

Data en informatie in het stedelijke gebied

In het stedelijke gebied is op dit moment de Wbb drijvend inzake het verzamelen en toepassen van data en informatie (waarbij uiteraard de opmerking geplaatst dient te worden dat de Wbb door middel van het aanvullingsbesluit bodem opgaat in de Omgevingswet. Onderstaande tabel geeft aan welke data en informatie er op dit moment met name toegepast worden.

Tabel 1: toegepaste data en informatie stedelijk gebied

thema	databestand	leverancier
grondwaterkwaliteit	<ul style="list-style-type: none">• Chemische grondwaterkwaliteit• Fysische grondwaterkwaliteit	Provincie, gemeente, bedrijven Provincie, gemeente, bedrijven
grondwaterkwantiteit	<ul style="list-style-type: none">• grondwaterstanden	Provincie, gemeente, bedrijven
bodemkwaliteit	<ul style="list-style-type: none">• Chemische bodemkwaliteit• Fysische bodemkwaliteit	Provincie, gemeente, bedrijven Provincie, gemeente, bedrijven
Voormalige stortplaatsen	<ul style="list-style-type: none">• ligging	Provincie, gemeente
Wkpb	<ul style="list-style-type: none">• beperkingenregister	kadaster
Ligging kabels en leidingen	<ul style="list-style-type: none">• KLIC	kadaster

Ook hier is bij de gesprekken gebleken dat de databestanden daar waar aan de orde uitgewisseld worden. Tevens spelen in dit domein de adviesbureaus en BIS leveranciers een grotere rol omdat deze systemen en databestanden beheren.

4 Conclusies

4.1 Conclusies

De volgende conclusies kunnen getrokken worden uit dit onderzoek:

- Er zijn veel data en informatie beschikbaar inzake het bodem-watersysteem bij de relevante partijen (provincie, waterschappen, gemeenten, RUD's, etc):
- De uitwisseling van data(bestanden tussen de diverse publieke partijen is voldoende goed:
- De inschatting is dat metingen en databestanden die op dit moment plaatsvinden ook in de toekomst de relevante informatie kunnen genereren:
- Onduidelijk is op dit moment wat de positie is van de informatieproducten (binnen het bodem-water domein) zoals deze binnen het DSO zijn geformuleerd en wat dit betekent in relatie tot de huidige gang van zaken bij het genereren, verrijken en ontsluiten van data en informatie bij de decentrale overheden:
- Onduidelijk is wat het DSO gaat betekenen in termen van voorwaarden, eisen, ondersteuning, etc. ten aanzien van het genereren en uitwisselen van databestanden in de toekomst.

4.2 Aanbevelingen

De volgende aanbevelingen kunnen gedaan worden ten aanzien van dit onderzoek:

- De inhoud van de databestanden die de decentrale overheden genereren (inzake het bodem-watersysteem) zal niet wezenlijk hoeven wijzigen bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet:
- De organisatie, processen en procedures om te komen tot het genereren en uitwisselen van databestanden kunnen eveneens gecontinueerd kunnen worden na de inwerkingtreding van de Omgevingswet:
- Omdat het op onderdelen nog onduidelijk is wat het DSO betekent in termen van kaders, randvoorwaarden, positionering, voorwaarden, eisen, ondersteuning, etc. is het wenselijk om op reguliere basis overleg met het ministerie van BZK te voeren teneinde optimalisatie in de afstemming te bereiken:
- Omdat de positionering, de inhoud en de scope van de informatieproducten (binnen het bodem-water domein) nog niet op alle onderdelen scherp is, dient er eveneens overleg plaats te vinden met het ministerie van IenW/RWS teneinde om daar waar aan de orde af te stemmen en bij te sturen.